

Chiều Cuối Năm

Băng Sơn

Một đời người có bao nhiêu buổi chiều cuối năm? Con số thất thường, nhiều nhất là một năm, ít nhất có khi chỉ một vài cơn mơ hồ không nhận biết.

Chiều cuối năm thắc thỏm đợi chờ, hồi hộp đợi mong, hoặc ê chề ngán ngẩm trong tủi buồn thương nhớ? Ai biết được đã có hàng triệu, hàng ức những tâm trạng muôn màu như thế từ khi người ta sinh ra biết mấy yêu thương và đau đớn, biết hạnh phúc đến run rẩy và lê thê niềm cô độc...? Mà đó là chiều cuối năm nào cơ chứ? Năm lịch mặt trời hay năm lịch mặt trăng? Năm con trai hay năm con gái? Năm trinh nguyên hay năm dở dang bẽ bàng? Năm thành công và năm thất bại? Năm con người chưa biết đếm, còn phải dùng cái nút thắt tên sợi dây rừng mà dòng thời gian hay năm đã biết đục các thước mét cho toàn nhân loại, cất giữ trong nhà hầm của kinh thành Ba lê nước Pháp văn minh? Và ta, năm của mùa sương giá cuối chập có lá bàng rơi tả tơi cơ quan tổng kết hay năm của những vườn đào đang nóng lòng chờ được về muôn ngả đón xuân?

Ồ, thì cứ cho là năm nào cũng vậy, dù lịch Tây hay lịch ta, năm Chúa ra đời hay năm con gà con ngựa.... năm rắc vôi bột ra sân theo hình cung tên, lá cờ, mặt trăng hay năm đốt nến trên cây thông theo phong tục từ phương trời xa lạ... cuối năm vẫn là hồi hộp của giao thời, hồi hộp của lòng ta náo nức.... như một thuở nào ta hẹn đến gốc cây dưới đầu làng, bên bờ giếng ven thôn, ngã tư đường long lanh ánh sáng.... nơi ấy có những bước chân ta vừa đi, bước chân người đang tới, có một ranh giới vô hình và hữu hình, một ranh giới tự lòng ta biết rõ, còn bản thân cái ranh giới ấy thì vẫn chỉ mơ màng vô định.

Đó chính là giao thừa, giao thừa của cái sắp qua và đang tới, của chưa từng yêu và biết thế nào là yêu, của thành công và thất bại, của ánh sáng và bóng tối, của mép nước nơi bờ biển, đất bắt đầu và biển cũng bắt đầu... nơi người con gái xa lạ chưa hề biết sinh ra ở đâu, bỗng trở thành một nửa đời ta (nếu không nói là tất cả đời ta) suốt đời....

Giao mùa hay giao thoa, là giao cảm hay giao thời.... những chữ giao hàm bao nhiêu nghĩa mà đời người ngắn ngủi, nào ai có được bao nhiêu cất vào kho tàng tâm thức?

Vừa mới hôm nào giao thừa thế kỷ XX và XXI, giao thừa Thiên kỷ II và Thiên kỷ III, mà đã lại đến giao thừa lần nữa. Hình như hoa đào năm ngoái chưa tàn, ngọn nến năm ngoái chưa tắt, người khách năm ngoái chưa đi, bạn cũ năm ngoái chưa thành thiên cổ... món cỗ năm ngoái còn làm ta liếm môi, chép miệng, cây cầu năm ngoái đang đổ lửa hàn, dòng sông năm ngoái đang mài miết trôi đi qua bãi mía nương ngô đầy tha thiết....

Không, ta tự huyễn hoặc mình thôi, ta tự mộng ảo mình thôi. Người bạn cũ đã sắp "chuyển nhà" nói nôm na kiểu dân gian là sang cát. Cây cầu năm ngoái đã thông xe nườm nượp khách đi về tuôn trào như lũ cuốn. Dòng sông không lặng lẽ giữa đôi bờ thẳm lặng triệu năm mà nó sôi sục ý ngang tàng giữa những phố phường vừa quy hoạch, vừa vút cao, vừa lấp lánh....

Chiều cuối năm, ta lại thêm một lần hạnh phúc được đi tìm và "cưới" về một nàng hoa đào tươi rói, có thể tên nàng là Đào Bích, hoặc Đào Phai, có khi yểu điệu là Đào Ta, mà biết đâu nàng thanh cao tiên nữ: Bạch Đào... Sắp thôi. Hình như hơi thở nàng đào đã phập phồng ngoài cửa. Ta soi vào gương. Ai đó nhỉ? Ta hay không ta? Tóc bạc hơn, nhiều đường nhăn khó nhọc trên trán hơn. Nhưng ta lại thấy trong lòng hình ảnh ảo hoá vì gương kia, có thêm phù sa biển mặn, có thêm gió Lào đau xót, có thêm bó hoa tím chan cười, có thêm bao nhiêu dòng chữ tình khôn của toàn nhân loại in hằn trong óc...

Một năm thôi, chỉ đến chiều cuối năm này, trong lúc ngẩn ngơ vì thời gian mộng mị, ta thử nhắm xem một quyển lịch đã qua, ta ăn hết bao nhiêu bát cơm, uống bao nhiêu tách nước, ngậm bao nhiêu lát gừng, thắm bao nhiêu muối mặn...? Ai cho ta đấy? Nghĩa nặng tình sâu, đắp bồi duyên nợ chứ đâu phải trời ào ào trận mưa vô tình cho ta toạ hưởng?

Ai vào rừng cắt lá dong cho ta tẩm bánh chưng tết xanh rờn, ai mò hôi tằm tã "Cây đồng đang buổi ban trưa"...? Không thể nào đếm xuể, tính xuể, cay mặn ấy còn cay mặn đến muôn đời, bất chấp mọi cuối năm, bất chấp thế kỷ và thiên kỷ.

Có những chiều cuối năm sụt sùi mưa phùn gió bắc, ta đắp cái chiếu nghe thời gian tê tái nổi nhọc nhằn. lại có chiều cuối năm, nắng hanh hoa vàng rực rỡ, tươi mơn như màu hoa cải vườn quê, ta lang thang vào đời để hưởng niềm vui mật ngọt...

Mỗi năm ta có hai lần gặp chiều cuối năm: dương lịch rồi âm lịch. Minh phương Đông, mình Việt Nam, giao thừa Tây ít hứng thú đi trong mưa rét, nhưng giao thừa ta thì thật lạ lùng, cứ như có ai đẩy mạnh phía sau lưng, ai thổi ngọn gió trong bàn chân, không thể ngồi yên dù bên cạnh có hương trầm, lửa nến, rượu ngon trà quý, người đẹp gần kề....

Ta đang chiều cuối năm nào đây? Ta tổng kết hay sơ kết đời mình chỉ 365 ngày một phần tư, vừa vui sướng vừa náo nê, vừa hứa hẹn vừa lo âu.... Việc ấy của năm qua ta có đúng không? Việc kia để lại gì trong ta vết sẹo...? Còn qua chiều nay thôi đến sáng mai, thời gian đã khác, ta sẽ phải làm gì, làm như thế nào...? Chưa ai biết trước, dù có là Không Minh hay Nguyễn Bình Khiêm Trọng Trình có thể biết trước mọi việc 500 năm và biết cả mọi việc sau 500 năm nữa, ta cũng chỉ là ước đoán, là tâm niệm, là mong mỏi, là tự hứa, là tâm thành...

Đành rằng nói như Nguyễn Du: Nhân định thắng thiên nhưng cũng có câu:

Chữ Tâm kia mới bằng ba chữ Tài...

Ta là gì, là ai, từ đâu đến và sẽ về đâu, ta có tài không và có tâm đến mức nào...?

Có lẽ chỉ có chiều cuối năm này, ta đối gương soi bóng, ta tự mình thành thật, mới có thể trả lời đôi chút mà không sợ ai chê trách, ai khen ai đùa...

Chiều cuối năm ta đang đi nhanh hay đi chậm? Tự ta biết nó chứ đâu cần thứ máy móc có kim, có số, có chân kính, có treo tường, có đeo tay... Gió cứ gió, hoàng hôn bàng bạc cứ hoàng hôn... trà đừng nhạt, rượu đừng vơi.... nào người yêu dấu một đời, hãy nâng thêm chén nữa mừng chiều cuối năm đang là con tàu vào ga cuối, để xuất phát đến cuối thời gian cho năm mới kéo còi vào ga hồn ta cửa mở...